

Regional strategi för jämställdhet 2018–2020

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Författare: Lina Ploug och Helena Svensson, Länsstyrelsen i Uppsala län.
Revidering: Windh & Co.

Länsstyrelsen i Uppsala län
Bäverns gränd 17
751 86 Uppsala
Tfn: 010-22 33 000 (vxl)

E-post: uppsala@lansstyrelsen.se
Internet: www.lansstyrelsen.se/uppsala
Länsstyrelsens Meddelandeserie 2017
ISSN 1400-4712

Du hittar rapporten som pdf-fil på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/uppsala

Förord

Jämställdhet är en grundläggande mänsklig rättighet och en fråga om demokrati och hållbar utveckling. Det handlar om att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjlighet att forma samhället och sina egna liv. För att uppnå målet om jämställdhet behövs strategiska och systematiska satsningar på lång sikt hos många aktörer i samhället.

Länsstyrelsen i Uppsala län har tillsammans med länets kommuner, myndigheter och idéburen sektor tagit fram en strategi som kan bidra till att påskynda arbetet för jämställdhet och samtidigt ta hänsyn till regionala förutsättningar och behov. *Regional strategi för jämställdhet 2018–2020* fokuserar på fyra prioriterade områden:

- Mäns våld mot kvinnor
- Jämställd arbetsmarknadsetablering med fokus på utlandsfödda kvinnor
- Jämställd hälsa
- Jämställd resursfördelning

Länsstyrelsen har skapat ett Råd för Social hållbarhet vars syfte är att få en väl fungerande samverkan i länet inom det tvärsektoriella området social hållbarhet genom gemensamma ställningstaganden, gemensam inriktning och gemensam styrning. De kvinnor och män som sitter i Rådet innehar ledningsfunktioner för länets kommuner och de nationella myndigheter som verkar för social hållbarhet.

Denna jämställdhetsstrategis inriktning och prioriterade mål är antagen av Råd för Social hållbarhet och förhoppningen är att den ska bidra till ett framgångsrikt jämställdhetsarbete i Uppsala län under perioden 2018–2020.

Göran Enander
Landshövding

Inledning

På uppdrag av regeringen har länsstyrelsen tagit fram en regional strategi för jämställdhet. Vi har undersökt hur olika maktordningar samspekar med kön, och vi har även tagit hänsyn till att faktorer som ekonomi, etnicitet, hudfärg, ålder, könsidentitet, sexualitet och funktion spelar in i en persons förutsättningar, möjligheter och makt.

Jämställdhet innebär jämlikhet mellan könen, att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Arbetet har utgått från det jämställdhetspolitiska målet

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv, vilket av regeringen fördelas i följande delmål:

- 1. En jämn fördelning av makt och inflytande**
- 2. Ekonomisk jämställdhet**
- 3. Jämställd utbildning**
- 4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet**
- 5. Jämställd hälsa**
- 6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra**

Strategi

I samarbete med länets kommuner, myndigheter och idéburen sektor har vi tagit fram en strategi vars arbete kan sammanfattas med orden behovsinventering, nulägesanalys och förankring.

Arbetet med de jämställdhetspolitiska målen kommer fortskrida med fokus på fyra prioriterade områden:

- Mäns våld mot kvinnor (s. 7)
- Jämställd arbetsmarknadsutveckling med fokus på utlandsfödda kvinnor (s. 14)
- Jämställd hälsa (s. 18)
- Jämställd resursfördelning (s. 22)

Dessa områden påverkar och samspekar på ett tydligt sätt med de jämställdhetspolitiska målen.

Agenda 2030

I Agenda 2030 lyder ett femte övergripande mål ”Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt”. Det finns särskilt tydliga kopplingar mellan områdena mäns våld mot kvinnor, jämställd hälsa, samt jämställd arbetsmarknadsetablering och de underområden som rör diskriminering, våld mot kvinnor och flickor, skadliga sedvänjor och obetalt hem- och omsorgsarbete.

Handlingsplan

På följande sidor kommer vardera område och dess relevans i arbetet med jämställdhet att redovisas. Varje kapitel avslutas med en sammanställning av länsstyrelsens mål inom området och hur arbetet mot dessa mål planeras att utföras.

Samspelet mellan de prioriterade områdena och målen

Områdena *mäns våld mot kvinnor* och *jämställd hälsa* är båda jämställdhetspolitiska delmål. De har även starka beröringspunkter med varandra då våld påverkar hälsan. Vidare har både våld och ohälsa stor påverkan på kvinnor och mäns ekonomi samt deras möjligheter till makt och inflytande. Därför kan även målen om jämn fördelning av makt och inflytande samt ekonomisk jämställdhet kopplas till dessa områden.

Området *jämställd arbetsmarknadsetablering med fokus på utlandsfödda kvinnor* har kopplingar till delmålen makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, samt jämställd hälsa.

Området *jämställd resursfördelning* är grundläggande för jämställdhetsintegrering och har bäring på samtliga jämställdhetspolitiska delmål.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhälls-, demokrati- och folkhälsoproblem som förekommer över hela världen. I FN:s deklaration om avskaffandet av våld mot kvinnor fastslås att våldet begränsar kvinnors och flickors fulla utveckling och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Rätten till sin egen kropp är en grundläggande mänsklig rättighet och en förutsättning för att ha makten att forma sitt liv och delta i samhället på lika villkor.

Att utsättas för våld innebär högre risk för fysisk och psykisk ohälsa. Att utsättas för våld är en begränsning av kvinnors livsutrymme, egenmakt och möjligheter att försörja sig. På samhällsnivå innebär våldet gigantiska ekonomiska kostnader relaterade till bland annat ohälsa, produktionsförluster och rättsväsende.

Definition

Begreppet mäns våld mot kvinnor innefattar våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barn- och tvångsäktenskap, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt könsstympning. FN definierar det som ”varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller

lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet.”

Enligt regeringen är mäns våld mot kvinnor den yttersta, negativa konsekvensen av ett samhälle som inte är jämställt. Begreppet mäns våld mot kvinnor belyser problemets maktdimension och att det är ett jämställdhetsproblem på både samhälls- och individnivå. Det tydliggör även våldets strukturella dimension utan att mena att varje enskild man har mer makt än varje enskild kvinna. Istället visar termen på den icke-jämställda maktrelation som existerar mellan könen. Delmålet mäns våld mot kvinnor omfattar även mäns och pojkars våldsutsatthet och kroppsliga integritet.

Alla, oavsett kön, kan utsättas för våld, men våldet och dess konsekvenser ser olika ut beroende på om den utsatta personen är kvinna, man eller icke-binär. Det våld kvinnor utsätts för skiljer sig generellt från det våld män utsätts för. Kvinnor utsätts exempelvis i större omfattning för grovt, upprepade våld i nära relation medan män i större utsträckning utsätts på offentlig plats, av någon de inte har en nära relation med. Kvinnor utsätts även i större utsträckning för sexuellt våld än vad män gör, både i och utanför relation.

Flickors och pojkars utsatthet

Ungefär 10 procent av alla barn i Sverige uppskattas ha upplevt våld, och hälften av dessa gör det ofta. Flickor och pojkar som bevittnat våld mellan sina föräldrar blir även i större utsträckning utsatta, och de som lever i hem där konflikt löses med våld löper sex gånger så stor risk att själva bli direkt utsatta.

Att växa upp med våld i närmiljön är alltid skadligt och kan påverka hälsan långsiktigt. FN:s barnkonvention fastställer varje barns rätt till en uppväxt fri från våld. Det är statens ansvar att skydda flickor och pojkar från alla typer av fysiskt och psykiskt våld, övergrepp, vanvård och utnyttjande.

Kriminalstatistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) visar att det i Uppsala län under 2016 anmäldes 204 våldtäktsfall, varav 93 procent var mot kvinnor och flickor. Även 749 misshandelsbrott mot kvinnor, samt 248 mot flickor, anmäldes i länet, och i de flesta fall skedde brottet inomhus och våldsutövaren var bekant med den våldsutsatta. Mörkertalet är beräknat till cirka 80 procent.

Lagstiftning och brottsstatistik

Även människohandel för sexuella ändamål (exempelvis våldtäkt, sexuellt tvång och utnyttjande i prostitution eller pornografi), är enligt lag förbjudet.

Den 1 juli 2014 infördes nya straff- och civilrättsliga bestämmelser vilka stärker skyddet mot barn- och tvångsåktenskap. Två nya brott infördes i brottsbalken: äktenskapstvång och vilseledande till äktenskapstvångsresa.

Könsstympning är, utöver ett allvarligt brott, en kränkning av flickors och kvinnors mänskliga rättigheter. 1982 blev könsstympning av kvinnor och flickor olagligt i Sverige.

- 2016 anmäldes i Uppsala län 25 fall av köp av sexuell tjänst och 15 fall av köp av sexuell handling av barn under 18 år.
- 2016 anmäldes i Uppsala län 2 fall av äktenskapstvång, inklusive vilseledande till tvångsåktenskapsresa.
- Socialstyrelsen uppskattar att cirka 38 000 kvinnor och flickor är könsstympade i Sverige och att så många som 19 000 är i riskgruppen. 7 000 av dessa är flickor under 18 år.

Nationell strategi och delmål i Uppsala län

För att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor har regeringen tagit fram en nationell strategi för åren 2017-2026, som består av fyra politiska målsättningar:

1. Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Genom att arbeta mot att förebygga våld kan våldets omfattning minska på lång sikt. Det finns ett behov av att öka kunskapen om våldsförebyggande arbete med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck, maskulinitetskonstruktioner och föreställningar om kön samt kopplingar till våldsutövande inom ramen för mäns våld mot kvinnor.

Det finns tydliga kopplingar mellan maskulinitetsnormer och våld. Därför är det viktigt att arbeta med att utmana och ifrågasätta stereotypa föreställningar om maskuliniteter som legitimerar våld, samt föreställningar som begränsar kvinnors och flickors egenmakt.

Medan gruppen män och pojkar här ligger i fokus är insatserna i arbetet breda och målet är att nå alla i länet, oavsett kön. Det är här även

viktigt att se hur individer kan ha dubbla roller som våldsutövare och våldsutsatta.

2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

Det är viktigt att skapa rutiner och samarbeten mellan relevanta aktörer för att tidigt upptäcka våld. Att göra ämnet mindre tabubelagt är också ett viktigt steg för att tidigare upptäcka våldsutsatthet/utövande och erbjuda det stöd och skydd som behövs.

Det finns redan goda stöd- och skyddsinsatser i länet. Områden som kräver vidare arbete är exempelvis skydd och stöd för våldsutsatta i särskilt sårbara situationer (exempelvis ålder, missbruk, funktionsnedsättning). Det finns även ett behov av att öka kunskapen kring våld för att mer effektivt upptäcka och hantera hedersutsatthet hos kvinnor och män, flickor och pojkar.

3. Effektivare brottsbekämpning

Vi har här valt att fokusera på arbetet mot sexköp och människohandel för sexuella ändamål, könsstypning samt barn- och tvångsäktenskap. För att kunna bekämpa brott krävs samverkan och ökad sakkunskap, både i Uppsala län och riket i stort. I Uppsala län finns, förutom nationella myndigheter, ett flertal idéburna föreningar, vilka aktivt arbetar mot dessa former av våld genom just kunskapshöjande insatser, metodutveckling och samverkan.

4. Förbättrad kunskap och metodutveckling

Det pågår sedan många år tillbaka ett gediget arbete med kunskapsutveckling inom områdena mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I länet har vi huvudaktören Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) som en självklar samverkanspartner. Det finns även flera andra organisationer som genom sitt arbete lyfter frågor om mäns våld mot kvinnor och barn, samt hedersvåld och förtryck, och därigenom bidrar till utvecklingen av kunskap och metoder på både lokal och nationell nivå.

Det finns goda förutsättningar för att arbeta vidare med att höja kunskapsnivån i länet. Kunskapsnivån skiljer sig inom länet, och länsstyrelsen stödjer och främjar kompetensutvecklingen genom bland annat utbildningar och material från NCK, Socialstyrelsen, länsstyrelserna m.fl.

Mål och handlingsplan i länet 2018–2020

I arbetet med de fyra prioriterade områdena utgår vi från följande målsättningar under delmålet mäns våld mot kvinnor.

Mål: Mäns våld mot kvinnor

- Ett aktivt arbete med att synliggöra problemområdet mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål, könsstymning, barn- och tvångsaktenskap genom statistik, kartläggningar och kunskapshöjande insatser.
- Samverkansstrukturer och fora bidrar till att fler aktörer arbetar aktivt med förebyggande arbete mot våld.
- Fler våldsutsatta personer oavsett kön erbjuds och/eller får stöd och skydd.
- Fler ärenden rörande prostitution och människohandel för sexuella ändamål, könsstymning, barn- och tvångsaktenskap rapporteras, anmäls och lagförs.
- Länsstyrelsen bidrar till ökad kunskap och metodutveckling hos berörda yrkesgrupper, politiker och allmänheten.

Delmål 1: Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

- Samverkansstrukturer och fora bidrar till att fler aktörer arbetar aktivt med förbyggande arbete mot våld.
- Länsstyrelsen i Uppsala län stödjer det förebyggande arbetet i länet mot hedersnormer och hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat genom kunskapshöjande insatser.

Delmål 2: Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

- Länsstyrelsen erbjuder en plattform för att utveckla kvalitetssäkrade rutiner för att upptäcka och hantera hedersrelaterat våld och förtryck.
- Fler våldsutsatta personer oavsett kön erbjuds och/eller får stöd och skydd.

Delmål 3: Effektivare brottsbekämpning

- Länsstyrelsen samordnar gemensamma utbildningar för att öka kunskapen om könsstympling, tvångsäktenskap och barnäktenskap, samt diskuterar samverkansformer mellan bland annat hälso- och sjukvård, skola, socialtjänst och polis.
- Länets kommuner, Polisen och Migrationsverket etablerar samverkansformer för att arbeta mot sexköp och människohandel för sexuella ändamål.
- Fler ärenden rörande sexköp och människohandel för sexuella ändamål, könsstympling, tvångsäktenskap och barnäktenskap rapporteras, anmäls och lagförs.

Delmål 4: Förbättrad kunskap och metodutveckling

- Ett aktivt arbete med att synliggöra problemområdet mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål, könsstympling, barn- och tvångsäktenskap genom statistik, kartläggningar och kunskapshöjande insatser.
- Att förbättra och sprida kunskap och metoder ytterligare i länet är grundläggande för arbetet inom hela våldsområdet. Länsstyrelsen bidrar till ökad kunskap och metodutveckling hos berörda yrkesgrupper, politiker och allmänheten.

Ett gemensamt arbete i länet 2018–2020

Synliggörande

Problemområdet synliggörs genom statistik, undersökningar och kartläggning. Som komplement till statistik från Statistiska centralbyrån och Brottsförebyggande rådet tillgängliggörs även en översyn över Länsstyrelsens, kommuners och andra regionala myndigheters arbete.

Regionalt Nätverk

Länsstyrelsen sammankallar ett regionalt nätverk bestående av personer i strategiska positioner samt yrkesgrupper som möter våldsutsatta och våldsutövare. Nätverkets deltagare vidareutvecklar och fördjupar gemensamt arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Våldspreventionsgruppen

Länsstyrelsen sammankallar en mindre grupp med inriktning på våldsförebyggande arbete i länet. Deltagarna kommer bland annat från Migrationsverket, Polisregion Mitt, Kriminalvården och idéburen sektor.

Webbsida

Länets kommuner, myndigheter, företag och idéburna sektor delar med sig av sitt arbete mot mäns våld mot kvinnor på den webbsida Länsstyrelsen i Uppsala län skapar, kopplad till Regional strategi för jämställdhet.

Jämställd arbetsmarknadsetablering med fokus på utlandsfödda kvinnor

Arbetsmarknaden i Sverige är starkt könsuppdelad. I Uppsala län är yrkena undersköterska, sjuksköterska, kontorsassistent, barnskötare och grundskolelärare vanligast bland kvinnor. För män gäller snickare, takmontörer, fordonsmekaniker, installations- och industrielektriker samt lastbils- och busschaufförer. Vanligaste yrken bland utlandsfödda kvinnor i Sverige är städare, följt av doktorander.

Bakomliggande orsaker

Ett flertal faktorer förutom kön samspelar på arbetsmarknaden exempelvis födelse- och utbildningsnivå. Utlandsfödda kvinnor har i Sverige lägst sysselsättningsgrad. 2015 förvärvsarbetade 59 procent av utlandsfödda kvinnor i Uppsala län medan drygt 5 procent var företagare. Jämförelsevis förvärvsarbetade 81 procent av inrikesfödda kvinnor medan 5 procent var företagare.

Sjukdom och studier är generellt sett den största anledningen till kvinnors lägre arbetskraft. 20 procent av kvinnor födda utanför Europa står dessutom utanför arbetsmarknaden på grund av hemarbete. Forskning hänvisar även till diskriminering som en viktig anledning till utlandsföddas svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Utbildningsnivån skiljer sig väldigt lite mellan inrikes- och utlandsfödda. Utlandsfödda kvinnor är mer välutbildade än män, oavsett var männen är födda. Inrikesfödda kvinnor är mest välutbildade. Majoriteten av alla kvinnor och män i länet med eftergymnasial utbildning arbetar även inom yrken med krav på högskolekompetens. Här finns störst skillnad inom gruppen utlandsfödda kvinnor. Välutbildade kvinnor födda utanför Europa har betydligt svårare att få jobb som motsvarar deras kompetens. Detta kan delvis bero på att deras utbildningar inte överensstämmer med kraven på den svenska arbetsmarknaden. Diskriminering är troligtvis en annan anledning.

Länsstyrelsen ser behov av att göra en kartläggning av arbetsmarknaden för länets utlandsfödda kvinnor utifrån exempelvis yrkesgrupp, position, typ av anställning (heltid/deltid, tillsvidare/tidsbegränsat) och utbildning.

Nationell statistik visar en uppdelning även inom de kvinnodominerande yrkena, med betydligt fler utlandsfödda kvinnor i yrken som städare och hemservicepersonal medan en knapp fjärdedel arbetar som undersköterskor. Detta tyder på att kön, födelse- och utbildningsnivå får betydelse för den arbetsökande.

På arbetsmarknaden spelar inte bara kön in, även födelse- och utbildningsnivå påverkar yrkesval- och sysselsättningsgrad.

- 2015 förvärvsarbetade 59 procent av utlandsfödda kvinnor, 5 procent var företagare.
- 2015 förvärvsarbetade 81 procent av inrikes födda kvinnor, 5 procent var företagare.

Mål och handlingsplan i länet 2018–2020

I arbetet med de fyra prioriterade områdena utgår vi från följande målsättningar under delmålet jämställd arbetsmarknadsetablering med fokus på utlandsfödda kvinnor.

- Ett aktivt arbete med att synliggöra ojämsälld arbetsmarknadsetablering genom statistik, kartläggningar och kunskaphöjande insatser.
- Samverksansstrukturer och fora bidrar till att fler aktörer arbetar aktivt för jämställd arbetsmarknadsetablering.
- Fler utlandsfödda kvinnor deltar på arbetsmarknaden i Uppsala län.

Ett gemensamt arbete i länet 2018–2020

Synliggörande

Grundläggande för utvecklingen inom området jämställd arbetsmarknadsfördelning med fokus på utlandsfödda kvinnor är att synliggöra ojämsälldheten genom statistik. Som komplement till statistik från Statistiska centralbyrån och Brottsförebyggande rådet tillgängliggörs även en översyn över Länsstyrelsens, kommuners och andra regionala myndigheters arbete.

Samlat arbete

Region Uppsala har sedan 2013 bedrivit ett samlat arbete för att effektivisera länets arbete för en inkluderande arbetsmarknad. 2015 instiftades Forum för en inkluderande arbetsmarknad (FIA) med fokus att använda ESF-medel med maximal effekt samt att koordinera och effektivisera projektframtagande och verksamhetsutveckling.

Skapar plattform

FIA skapar en plattform som möjliggör delaktighet, påverkar hur strukturer samverkar samt möjliggör förbättringar för en inkluderande arbetsmarknad i Uppsala län genom medel från ESF-rådet. Målgrupp är representanter från de organisationer i Uppsala län som har ett uttalat ansvar för den inkluderande arbetsmarknaden:

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Länsstyrelsen, Samordningsförbundet, Region Uppsala samt länets kommuner.

Regionalt Nätverk

Länsstyrelsen sammankallar ett regionalt nätverk för jämställdhetsintegrering. Målgrupp är personer på strategiska positioner med ansvar för jämställdhetsfrågor i länets alla kommuner, relevanta myndigheter och Region Uppsala. I nätverket utvecklas det gemensamma arbetet för en jämställd arbetsmarknad.

Webbsida

Länets kommuner, myndigheter, företag och idéburen sektor delar med sig av sitt arbete för jämställd arbetsmarknadsetablering på den webbsida Länsstyrelsen i Uppsala län skapar, kopplad till Regional strategi för jämställdhet.

Jämställd hälsa

Kvinnor har en i snitt större sjukfrånvaro än män, en trend som hållit i sig hela 2000-talet, över hela riket. I Uppsala län är kvinnorna i snitt sjukskrivna 32 dagar per år jämfört med männens 21, men skillnaderna mellan kommunerna är stora. I exempelvis Knivsta och Uppsala kommun ligger ohälsotalet på 27 respektive 28, medan det för kvinnorna i Heby och Tierps kommun är 50 respektive 47.

Könsskillnaderna i hälsan kan bland annat förklaras utifrån traditionella normer och skillnader i livsvillkor. Ekonomisk bakgrund och utbildning, födelse land, sexuell läggning och könsidentitet är andra betydande faktorer.

Länsstyrelsen har identifierat tre underområden i behov av särskild uppmärksamhet under de kommande arbetsåren:

1. Psykisk ohälsa i arbetsmiljön

Kvinnor drabbas nationellt sett mest av psykisk ohälsa. Trenden håller i sig i Uppsala län, där 26 procent av sjukskrivna kvinnor har psykiatriska diagnoser jämfört med 18 procent bland män. Olika typer av depression och ångest, anpassningsstörningar och stressreaktioner är de vanligaste diagnoserna.

2. Hot och våld i offentliga miljöer

Hot och våld begränsar kvinnor och tjejers dagliga liv i exempelvis offentliga miljöer, på nätet och i relation till manliga medarbetare och chefer. 32 procent av kvinnor i Uppsala län (35 procent i riket) avstår från att gå ut ensam av rädsla för överfall, rån eller annat ofredande. Män som påverkas på liknande sätt är 8 procent, både i länet och nationellt. Våld, särskilt sexuella trakasserier, har blivit normaliserat och det råder en tystnadskultur. Detta har under hösten 2017 blivit desto tydligare genom #metoo- kampanjens genomslag världen över. Hashtagen ”metoo” spreds då i sociala medier och visade tydligt hur omfattande sexuella trakasserier mot kvinnor är, oavsett exempelvis ålder, utbildningsnivå, yrkes- eller samhällsgrupp.

3. Unga och Icke-binära personers ohälsa

En ny studie visar att flickor upplever mer psykisk ohälsa än pojkar medan pojkar tenderar att ha beteendeproblem. Flickor känner sig också mindre trygga än pojkar, även om unga känner sig trygga generellt. Bostadsområdet på kväll och natt, fritidsgårdar, i centrum samt på bussar och tåg är platser där unga känner sig minst trygga. Flickor känner sig dessutom mer otrygga än pojkar på nätet. Unga HBTQ-personer upplever i större utsträckning hemmet och skolan som minst tryggt.

- Kvinnor drabbas i större utsträckning än män av psykisk ohälsa, hot och våld.
- Unga HBTQ- personer är särskilt drabbade av hot, våld och diskriminering.
- Unga tjejer och killar i länet dricker mindre alkohol, och även tobaksanvändningen minskar. Användningen av narkotika bland unga visar även en stabil, låg trend.

Mål och handlingsplan i länet 2018–2020

I arbetet med de fyra prioriterade områdena utgår vi från följande målsättningar under delmålet jämställd hälsa.

- Ett aktivt arbete med att synliggöra ohälsa oavsett kön genom statistik, kartläggningar och kunskapshöjande insatser.
- Samverkansstrukturer och fora bidrar till att fler aktörer arbetar aktivt för en jämställd arbetsmiljö.
- Ett aktivt arbete för att bryta normaliseringen av hot och våld mot kvinnor och flickor samt för att öka tryggheten för kvinnor och flickor på offentliga platser.
- Ett förbättrat hälsotillstånd för ungdomar utifrån ett jämställdhetsperspektiv, med fokus på psykisk hälsa samt ANDT- och HBTQ-frågor.

Ett gemensamt arbete i länet 2018–2020

Synliggörande

För att följa utvecklingen inom det prioriterade området jämställd hälsa synliggörs ojämställdheten med hjälp av statistik. En översyn över hur länsstyrelsen och andra regionala myndigheter bäst kan synliggöra utvecklingen framställs som ett komplement till statistik från Statistiska centralbyrån.

Långsiktig enkätundersökning

Region Uppsala har sedan 2003 genomfört enkätundersökningen *Liv och hälsa ung* bland högstadie- och gymnasieelever i länet. Undersökningen är underlag till analyser, insatser och uppföljningar. Regionen fördelar exempelvis folkhälsomedel och har även tagit fram prioriterade samverkansinsatser för bättre hälsa bland flickor, pojkar, tjejer och killar.

Regionalt nätverk

Länsstyrelsen sammankallar ett regionalt nätverk för jämställdhetsintegrering bestående av personer på strategiska positioner med ansvar

för jämställdhetsfrågor i länets alla kommuner, relevanta myndigheter och Region Uppsala. I nätverket utvecklas det gemensamma arbetet för jämställd hälsa.

Webbsida

Länets kommuner, myndigheter, företag och idéburen sektor delar med sig av sitt arbete med jämställd hälsa på den webbsida Länsstyrelsen i Uppsala län skapar, kopplad till Regional strategi för jämställdhet.

Jämställd resursfördelning

Jämställd resursfördelning syftar till kvalitet i verksamheter där resursfördelningen tar hänsyn till allas förutsättningar och behov, oavsett kön. En budget kan ge sken av att vara könsneutral, men i Sverige, likt många andra länder, har analyser visat att resursfördelningen gynnar män. Större vikt läggs nämligen på de behov, aktiviteter och prioriteringar som stämmer överens med den traditionellt manliga livsvägen.

All offentlig service kan dock inte fördelas i manligt och kvinnligt. Istället ska fokus vara på hur kvinnor och män prioriterar utifrån exempelvis upplevelser av trygghet eller transportmönster.

Med jämställd resursfördelning menas ett sätt att tala om kvalitén i verksamheter där resursernas fördelning tar hänsyn till kvinnors och mäns, flickor och pojkars behov. Görs inte en analys utifrån gruppernas olika behov och förutsättningar riskerar budgeten att fördela resurser orättvist, kanske även diskriminerande. All offentlig service kan däremot inte brytas ner och betraktas utifrån detta individorienterade synsätt. Detta gäller exempelvis belysning i offentlig miljö, kollektivtrafik och vägar. Här måste fokus istället läggas utifrån könen olika upplevelser av exempelvis trygghet i offentlig miljö.

Mål och handlingsplan i länet 2018–2020

I arbetet med de fyra prioriterade områdena utgår vi från följande målsättningar under delmålet jämställd resursfördelning.

- Ett aktivt arbete med att synliggöra ojämsälld resursfördelning genom statistik, kartläggningar och kunskapshöjande insatser.
- Samverkansstrukturer och fora bidrar till att fler aktörer i länet arbetar för jämställd resursfördelning.

Ett gemensamt arbete i länet 2018–2020

Handlingsplan

Länsstyrelsen i Uppsala län ger en överblick över hur Länsstyrelsen och andra regionala myndigheter bäst kan synliggöra utvecklingen inom området jämställd resursfördelning.

Regionalt nätverk

Länsstyrelsen sammankallar ett regionalt nätverk för jämställdhetsintegrering. Målgrupp är personer på strategiska positioner med ansvar för jämställdhetsfrågor i länets alla kommuner, relevanta myndigheter och Region Uppsala. Tidigare har vikten av erfarenhetsutbyten och utbildningsinsatser lyfts som metoder vilka möjliggör jämställd resursfördelning. Här har Länsstyrelsen konkreta insatser att arbeta vidare med.

Webbsida

Länets kommuner, myndigheter, företag och idéburen sektor delar med sig av sitt arbete med jämställd hälsa på den webbsida Länsstyrelsen i Uppsala län skapar, kopplad till Regional strategi för jämställdhet.

Länsstyrelsen i Uppsala län fick i december 2016 i uppdrag av regeringen att ta fram en regional strategi för arbetet med jämställdhet.

I framtagandet av strategin har vi valt ett problemorienterat förhållningssätt till de jämställdhetspolitiska målen. Vi har i arbetet utgått från följande fyra prioriterade områden:

- Mäns våld mot kvinnor
- Jämställd arbetsmarknadsetablering med fokus på utlandsfödda kvinnor
- Jämställd hälsa
- Jämställd resursfördelning

Tillsammans med centrala aktörer i länet synliggör vi brister och utvecklingsområden som aktörerna enskilt och/eller gemensamt kan påverka. Regionala förutsättningar är i fokus, och vi tar hänsyn till flera maktstrukturer och sättet på vilket dessa samspelar.

Jämställdhet innebär jämlikhet mellan könen, eller som det beskrivs i det övergripande målet för politiken – att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhetsintegrering är en nationellt och internationellt etablerad strategi och används av Länsstyrelsen för att uppnå målet. Det innebär att jämställdhet blir till där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas, i det dagliga arbetet.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Postadress: 751 86 uppsala
Gatuadress: Bäverns gränd 17
Tel 010-22 33 000
uppsala@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/uppsala